

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kostia, S. (2021) Puutuotealan yritykset ovat valmiita panostamaan oppilaitosyhteistyöhön. *Puumies*, 2021:6, s. 36 - 37.

▲ Yleiskuva tutkimuksen tunnistamasta oppilaitosten sijainnista yritysten sidosryhmäkartalla ja yritys-oppilaitosyhteistyön muodoista.

Puutuotealan yritykset ovat valmiita panostamaan oppilaitosyhteistyöhön

Oppilaitosyhteistyön on oltava rikastavaa ja uutta luovaa. Luottamuksen rakentamiseen tarvitaan epävirallisia tapaamisia ja vierailuja vastavuoroisesti. Yritysten ja oppilaitosten osaamiskosysteemit voisivat tulevaisuudessa varmistaa osaamisen ja osaajat teollisuudelle.

Suomalaisilla työmarkkinoilla on edessään isoja haasteita. Ikäluokat pienenevät ja pahimmassa tapauksessa osaavan työvoiman puute hidastaa yrityksen kilpailukykyä. Lisähaasteen puutuoteollisuudelle luo tilanne, jossa viimeisen kymmenen vuoden ajan vain yksi ammattikorkeakoulu on kouluttanut puutekniikan insinöörejä. Tilanne on johtanut tiiviiseen yhteistyöhön ammattikorkeakoulun ja puutuoteollisuuden välillä.

Yhteistyön tavoitteena on koulutuksen vetovoiman ja puutuoteollisuuden tar-

joamien uravaihtoehtojen houkuttelevuuden parantaminen. Tämä yhteistyö toimi innoittajana tutkimukselle, jossa teema-haastattelulla selvitettiin puutuotealan yritysjohtajien näkemys oppilaitoksista sidosryhminä nyt ja tulevaisuudessa sekä niiden roolin osaavan työvoiman varmistamisessa.

YHTEISTYÖN KESKIÖSSÄ OSAAMINEN JA LUOTTAMUS

Yrityksiä pyydettiin kertomaan tärkeimmät sidosryhmät ja asettamaan ne tärkeysjärjestykseen sekä perustelemaan miten sidosryhmät on valittu. Vaikka yritysten sidosryhmäkartat erosivat toisistaan, yhteistä niille oli se, että kaikissa oppilaitokset sijoituivat ulkokehälle ja asiakkaat ja tärkeimmät kumppanit sisäkehälle.

Yritysjohtajien sidosryhmäpuhe osoitti, että sen sijaan, että vain myytäisiin tuotteita tai palveluita asiakkaille, heitä ajatellaan ja kohdellaan kumppaneina. Tämä vahvistaa yleistä sidosryhmäajattelun ja johtamisen muutosta, jossa keskeisessä roolissa on yhteisen arvon luominen sen sijaan, että keskityttäisiin sidosryhmiin asettamiseen tärkeysjärjestykseen. Yhteistyökyky, yhteisen edun tavoittelu ja

luottamus todettiin tärkeiksi toimivassa suhteessa sekä sidosryhmäkartan sisä- että ulkokehällä.

Haastattelussa korostettiin, että yrityksen ja oppilaitoksen suhde perustuu aina osaamiseen. Käytännössä yritys tunnistaa tarvittavan osaamisen ja etsii sen oppilaitoksesta.

Osaamisen löytymistä joskus monimutkaisistakin organisaatorakenteista auttavat hyvät henkilökohtaiset suhteet. Toimivat henkilökohtaiset ja organisatoriset suhteet sekä säännöllinen vuorovaikutus tiedonkulun varmistamiseksi tunnistettiin hyvän yhteistyön tärkeiksi elementteiksi. Ne ja luottamus rakennetaan yhdessä tekemällä, ja aloitteet esimerkiksi yhteisesti suunnitelluista ja toteutettavista opintojaksoista ovat yrityksille tervetulleita.

Oppilaitokset tunnistettiin tärkeiksi kumppaneiksi osaavan työvoiman varmistamisessa. Esimerkkejä tästä voivat olla yritysten osaja- ja urakehituspolut, jatkuva oppiminen sekä välittäjän rooli kansainvälisten opiskelijoiden tarjoamasta kulttuurisesta osaamisesta.

Yritykset ovat valmiita panostamaan sekä aikaa että rahaa yhteistyöhön, mutta yhteistyön on oltava rikastavaa ja uutta

luovaa. Haasteita tunnistettiin erityisesti oppilaitosten kansainvälisten verkostojen hyödyntämisessä sekä viestinnän ja yhteistyön jäykkyydestä. Yrityksillä oli myös tärkeä viesti oppilaitoksille: epävirallisia tapaamisia, vierailuja vastavuoroisesti sekä aloitteita ja avoimuutta tarvitaan.

Myös strategiset kumppanuudet oppilaitoksen kanssa mainittiin hyödyllisiksi ja niihin liittyvät vuosittaiset seurantalaverit mahdollistavat tavoitteiden seurannan ja asettamisen. Oppilaitosten johdon sitoutumista kumppanuuksiin arvostetaan ja pidetään takeena yhteistyön jatkuvuudelle.

Kirjallisuudesta löytyy tukea tutkimuksen havainnoille. Yhteistyö pitäisi olla systemaattisempaa ja osaaminen pitäisi löytyä helpommin eikä hukkuu hallintoyksiköiden viidakkoon. Ydinhenkilöillä pitäisi olla riittävä työaikaresurssi yhteistyön tekemiseen.

SITRA julkaisi äskettäin raportin, joka perustui yli 2000 yritysedustajan käsityksiin oppilaitosyhteistyöstä. Tärkeitä motivaatiotekijöitä olivat muun muassa mahdollisuus löytää osaajia ja valmistautuminen tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Myös aluekehityksen edistäminen ja yri-

tysvastuu sekä oman tai henkilöstön kehittyminen motivoivat. Isot yritykset olivat pieniä yrityksiä tyytyväisempiä yhteistyöhön ja tekivät sitä enemmän. Haasteeksi selvityksessä nousi esimerkiksi oppilaitosten kansainvälisten verkostojen hyödyntäminen.

TULEVAISUUDEN OSAAMISEKOSYSTEEMIT

Vaikka perinteinen sidosryhmäajattelu sijoittaa oppilaitokset yritysten sidosryhmäkartan ulkokehälle, niillä tunnistettiin tutkimuksessa olevan tärkeä rooli yritysten menestyksessä. Sidoryhmäajattelu oppilaitoksissa ei ole yhtä vakiintunutta kuin yrityksissä, vaikka yhteistyötä tehdään yritysten kanssa monin eri tavoin arjessa. SITRAn selvityksen mukaan pienemmät yritykset näkevät useammin, että uusien lahjakkuuksien löytäminen on helpompaa jollakin muulla tavalla kuin yhteistyöllä oppilaitosten kanssa, kun taas isommat yritykset ovat tyytyväisiä yhteistyöhön.

Innovaatioekosysteemien lisäksi tai niitä täydentämään voitaisiin kehittää pienten ja suurten yritysten ja oppilaitosten osaamiskosysteemejä. Tämä voisi antaa

pienemmille yrityksille paremmat mahdollisuudet yhteistyöhön oppilaitosten kanssa osaamisen varmistamisessa. Kun sidoryhmäajattelu kehittyy kohti sidoryhmien välistä arvonluontia, voivat oppilaitokset tulevaisuudessa olla tärkeitä toimijoita moniulotteisissa sidoryhmäympäristöissä. ■

SILJA KOSTIA

Kirjoittaja toimii yliopettajana Tampereen ammattikorkeakoulussa Rakennetun ympäristön ja biotalouden yksikössä. Vuoden 2019 loppuun hän toimi Lahden ammattikorkeakoulun tekniikan yksikön johtajana ja kehitti aktiivisesti yhdessä yritysverkoston kanssa puutekniikan insinöörien koulutusta.

Lisätietoja: Silja Kostia: Educational institutions as stakeholders and collaborators: perspectives of company leaders. Tampereen ammattikorkeakoulu 2021, <https://www.theseus.fi/handle/10024/494928>